

13. Apr. 1844

FAKTA

Dato:

13. Apr. 1844

Sidetal:

Dagbog B, side 87-91

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS14024

Trykt udgave:

Jesper Svenningsen (red.): Seks år af

et liv. Johan Thomas Lundbye –

Dagbøger om tro, skæbne, kunst og

kærlighed, København 2018, s. 212-

215

TRANSSKRIFTION

13 April

Jeg tvivler ikke paa, at det jo har været min Hensigt igaar her at give nogle høist interessante Bemærkninger om Middelalderens Forhold til Nutiden; men idag kan jeg ikke finde dem igjen. En Ting jeg havde Lyst at skrive om, men som endnu langt overstiger min Evne, er: Kunstens nationale Betydning, Noget jeg har grundet paa saalænge jeg har ført en Pensel, og som det glæder mig at see, at Mænd som Høyen dog ikke anseer som reent Hjernespind, idet han i et Foredrag i Scandinavisk Selskab¹ udviklede sine Ideer derover. Dette skete vel med et Overblik, jeg langt fra er i Besiddelse af, og jeg vilde kun indskrænke mig til at bemærke de svage Yttringer, jeg have [overstreget: erfaret] seet gjøre sig gjældende. Dette kunde jeg maaskee bedst ved at knytte mine Bemærkninger til enkelte Kunstnere, ●88● og i svage Antydninger give mine egne Drømme. Hvad de Ældre angaaer, til hvilke jeg i denne Henseende knytter meget Haab, da gjør det mig ondt at see, hvor stærkt og uudsletteligt Indtryk Italien har gjort paa dem; f Ex: Sonne,² der i sine reent nationale Fremstillinger dog ikke kan blive italienske Ansigtstræk og Costumer qvit. De vende tilbage med Kjærlighed til Fødelandet, men lukke Øinene til for "den graae Farve" – "den kolde Luft" o s v. De have smagt et italienske Solskin og nu kan en af vore skjønne Sommerdage ikke længer tilfredsstille dem. Det er tungt, thi de maa elske selv vort ustadige Klima, der dog byder mangan deilig Dag og selv i sin [overstreget: kolde] Kulde og Raahed er eiendommelig; dette maa sees ikke som en Mangel, men som det Givne, Kunstneren skal behandle smukt. Jeg tør ikke inklade mig paa Skabelsen af et nordisk Historie- og Mythe-Maleri, der skal brydes en heel ny Bane, og de første Forkæmpere maa vel falde, men falde da med Ære – derimod Landskabet og Folke- Dyre-Livet, som ligger aabent for mit Øie, synes jeg bedre at turde have en Mening om. –

●89●

Skovgaard.³

Siden Frølichs⁴ Bortreise for halvfjerde Aar siden var Skovgaard min nærmeste Omgangsvæn, og han har som Kunstner havt stor Indflydelse paa mig, der i høi Grad har Agtelse for hans Mening om mange Ting. Hans Gemyt er stille og dybt, alvorligt og indesluttet; kun for sine Venner udtale han sig frit og uforbeholdent, men da viser det sig, at han, ligesom jeg selv, er ganske Følelsesmenneske; Forstanden er underordnet hans stærke, varme Følelse for alt Stort og Skjønt, og han savner den Klarhed i sit eget Væsen, der skærper Dømme-Kraften. Han optager Andres Meninger tit, gjør dem til sine egne og forsvarer dem støttet til dem, der for ham er Autoriteter uden altid klart for sig selv og Andre at kunne godtgjøre sin Menings Rigtighed. Saaledes ledes han ogsaa som Maler af reen, kunstnerisk Takt, som om, han altid levede i en smuk Drøm, og jeg har endog troet i hans Øie at see Udtrykket [overstreget: af] heraf, idet der

er noget Taaget, ligesom et Slør for hans Blik, Noget jeg oftere har lagt Mærke til. Hvad Skovgaard bedst fremstiller og ret med Kjærlighed har levet sig ind i er Plantelivet, ligefra det store Træ indtil den lille fine Græsplante. Iblandt hans ●90● Arbejder paa denne Udstilling (1844) udmærker især hans Landskab ved Gurræsø⁵ sig. Det er stille mildt Graaveir, Søen er blank og det klarer nedentil i Luften. Sivene er fortreffelige saavel i Masserne som de enkelte forreste, og i de forskellige Træsarter har han med mere Fiinhed end sædvanlig vidst at sondre de grønne Farver, som tidligere undertiden i hans Billeder have været temmelig skjærende zinobergrønne. Naar jeg skulde indvende Noget mod dette Stykke, da blev det, hvad der oftere har stødt mig hos ham: en Mangel paa Simpelhed i Forgrunden, hvor han samler for mange smaae Gjenstande. Dette Maleri er saa smukt i Tonen, saa dygtigt i Udførelsen af hver enkelt Gjenstand, at det hører til de smukkeste Landskaber, jeg har seet malet her. Han har tillige udstillet 3 smaae Landskaber forestillende aabne, frie Partier i stærkt Solskin; men dette er for Skovgaard en ganske ny Retning, som jeg troer ikke saa ganske passende for ham. Dog er det lille Stykke: Havemølle ved Slangerup⁶ et allerkjæreste lille Billede; [overstreget: Linierne i det] Formerne i Jordsmonnet saa kjærligt seete og smukt gjengivet og Græsset med de mange Blomster deiligt malet. I de to andre: Strandpartier paa Nordkysten af Sjælland⁷ finder jeg mere at anke imod, endskjøndt de begge indeholde meget deiligt Træk og ere ægte ●91● nationale Fremstillinger. Jeg har vanskeligt ved at betragte dem som Andet end Studier, de ville ikke samle sig for mig til hele Malerier; jeg savne Totalvirkning i Lyset og finder dem meget tomme. Tillige er der i Tegningen ikke altid den Fiinhed, jeg turde ønske i saadanne Sager. Desforuden har han et Portrait af Doctor Krebs,⁸ der som alle Skovgaards Portraitter har en kjæk Opfatning og er malet med en Djærvhed, der tit har mindet mig om Carl van Mandern, om han indimellem bliver lidt raa – I Skovnaturen er han hjemme, sand og naturlig giver han vore Skoves Karakter og jeg veed ingen af vore Malere som heri kan maale sig med ham; det skulde være Buntzen,⁹ men han gaaer for meget i Detail og bliver smaalig.

¹ Lundbye var ikke til stede ved Høyens foredrag, der fandt sted lørdag 23. marts 1844. Det gennemgående tema for foredraget og mødet var en hyldest til Thorvaldsen – der døde dagen efter. Lundbye må have læst det grundige referat, som blev bragt i Fædrelandet, 25. marts 1844.

² Maleren Jørgen Sonne (1801-1890).

³ Malerkammeraten P.C. Skovgaard (1817-1875).

⁴ Malerkammeraten Lorenz Frølich (1820-1908).

⁵ Statens Museum for Kunst, KMS1472.

⁶ Privateje.

⁷ Statens Museum for Kunst, KMS448; det andet i privateje.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁸ Ejer ukendt.

⁹ Landskabsmaler Heinrich Buntzen (1803-1892).

12 April

Jy har læst Goethes Oversættelse af Benvenuto Cellini
og læser nu Vasari. - Det er interessant at se disse
liffulde Skildringer af Folk, der selv bærer Kunstneres,
og lægger Mønstre til, hvor naar vi søg i Tankgang
staa hin og hene Tid. Det er de samme Svagheder,
de samme Følelsers og den Glands, hvor j tidligere
har set Middelalderen, forsvunden vel for en Del,
men j faar Mennesken istedetfor

13 April

Jy tvivler ikke paa, at det j har været min Klus og
igaaer her at give nogle høit interesse værd Bemærkninger
om Middelalderens Forhold til Mønstrene; men idag
kan j ikke finde dem igjennem. En Ting j maade ligst
at skrive om, men som endnu langt overstiger min
Evne, er: Kunstens rationelle Betjening, Naar j
har glemmet paa Jaalange j har firt en Pensel, og
som det glæder mig at see, at Mand som flyger dog
ikke anseer som rent Aljensspind, idet han i et Forsøg
i Scandinavisk Selskab indiklede sine Tæer
Brevet. Dette skete vel med et Overblik, j langt
fra er i Besiddelse af, og j vilde. Kun indskænke
mig til at bemærke de store Opføringer, j har udført
set gjere sig gjældende. Dette kunde j maake bedst ved
at knytte mine Bemærkninger til en helte Kunstneres,

88.
og i svage Antydninger give mine egne Drømme.
Alred de Alde engave, til vil berolke og i denne Men-
scende klygtes noget Plads, da gjør det mig ondt at see,
hvor stærkt og stundom mindstøtteligt Andtrigh Italien
har gijet paa dem; p. G. Somer, der i sine recent vi-
tinales Fremstillinger dog ikke kan bli've italienske
Ansigtstræk og Costumer gjet. De vende tilbage
med Kjærlighed til Fædelandet, men kikke Pinares
til for "den graae Farve" - "den koldde Luft" o s v.
De have sørgt et italiensk Solskin og vii kan en
af vore skjøne Sommerdage ikke længer tilfreds
stille dem. Det er tungt, vii do maa elske selv rost
ustadige Klima, der dog byder maangen deilig Dag
og selv i sin koldde Koldde og Raahed en eien dommede,
sette maa sees ikke som en Mangel, men som det
Gjære. Kunstneren skal behandle smukt. Gjet
ikke indludo mig paa Skabelsen af et nordisk
Historie- og Myths-Maleri, der skal brydes en
heil nylig Bane, og de første Forklængere maa
velfalde, men faldt da med Alce - Swinad
Landskabet og Folke-Dyde-Livet, som ligge
aabent for mit Gjet, synes og hedde at tænke have
en Mening om. —

Skougard.

Siden Frølich's Bortreise for Melopodi. Der siden har
Skougard min nærmeste Omgangs ven, og han har
som Kønstner haft stor Indflydelse paa mig, da
i høj Grad har Optælling for hans Mening om mange
Ting. Hans Gemint er stille og døjt, almindeligt
og indsluttet; kun for sine Venner indtaler han
sig frit og uforsværgt, men da vi ser det sig,
at han, ligesom jeg selv, er ganske Følelses menneske;
Forstand er en underordnet hans stærke, særlige Fø-
lelse for alt Stort og Højst, og han sætter sin
Klarhed i sit eget Væsen, der skærper sinne
Krafter. Han optager Andres Meninger tit, gjør
dem til sine egne og forsvarer dem stædt til dem,
der for ham er Autoriteter inden altid klart for sig
selv og Andre at kenne godt og jvnr sin Menings
Rigtighed. Saaledesledes han ogsaa som Maler
af xccw, kinstnerisk Takt, som om, han altid
levede i en søvndrøm, og jeg har endog troet
i hans Dø at se Urtøjkhed af heraf, idet der er
meget Tægt, ligesom et Stof for hans Blik, Noget
H oftere har lagt Mærke til. Hvad Skougard
hvis at fremstille og net med Kjærlighed har læst
sig ind i en Plante livet, ligesom det i sine Træ
indtil den lille fine Græsplante. Holandts hans

Udsigten paa denne Udstilling (1844) indmærkede
 især hans Landskab og Jernsø' og. Det er stille
 smukt fremviser, Løsen er blandt og det klare røde
 til i et Løst. Løsen er fortreffelige saavel: Masserne
 som de enkelte færdige, og i de forskjellige Toesorter
 har man med mere Færdighed end igrunden er det at
 seende de grunde J. Farver, som tidligere indrettede
 i hans Billeder har været temmelig skjærvede
 grunde her grunde. Naar jeg i et andet indvæds Mødet end
 dette Stykke, der blev det, hvad der efter har stillet
 mig her man: en Mangel paa Sæmpelhed: Forgræn
 den, hvor man samler for mange smaa Gjenstande.
 Dette Maleri er saa smukt i Toner, saa dybt
 i Udfelelsen af den enkelte Gjenstand, at det ligner
 det de mindste Landskaber, og har set andet her.
 Man har tillige indstillet 3 smaa Landskaber
 forestillende adbaa, fine Partier i stærkt Sol Skien,
 men dette er for Skovgaard en ganske rigtig Næring,
 som jeg tror: Vi saa ganske passende for man. Jeg
 er det lille Stykke: Haverne med Slangevæp og
 allekjendte lille Billed; ~~Landskabet~~ det Formere
 i Jorden smukt saa dybtligt set, og smukt yngre
 og Jernsø med de mange Blomster derligt smukt.
 I de to andre. I strandpartier paa Nordkysten af
 Sælland findes jeg mere at se i end, end de ligner
 de begge indholds mangt dærligt Træk og ere ogsaa

91
rationale Faaestillinger. Jy har vanskeligt ved
at betragte dem som Kunst end Studier, de ville
ikke samle sig for mig til hele Malerier; jy samer.
Talerisning: Ligeset of findes dem meget tomme
mer. Tillige er der: Tegningerne ikke altid den Finne
hed, jy kunde ønske i sadene Lagen. Desuden
har han et Portrait of Doctor Krebs, der som alle
Theogaards Portraetter har en kjedelig Opfatning og er
meget uædret Sjælsked, der blot har mindet mig om
Carl von Mandern, om han end imellem bliver
bort nær. - I Theoretisere er han hjemme, sand
og naturligt giver han sine Skoves Kvættens og
jy ved ingen af sine Malere som heri han
maale sig med ham; det studek ude Portretter, men
han gaar for meget i Detail og bliver smaa. 14 Op.
Lige fra Theogaards tidligste Arbejde har der været et
Alvor og en Dygtighed i hans B og Spor af hans vore
Kjendskab til Naturen; de vare det meget haardt, men
et alvorligt Dis kunde ikke andet end glæde sig ved at
see en saadan Thev ved Vinter tid f. E, hvor Bækken
er lagt med Sne og Bøge bærerne staa med det røde
Løv; hvor nydeligt i alle kan ikke Regnskoven og andre
Smaa fjngle hen med et Par Strøg. Tidligt havde han
at set sig ind i de forskjellige Træers eisdømmelige For-
gørelse og gjenstande som ikke med Bæsternes Dygtig hed,
saa dog med langt mindre færdig Bæstregelse, saa
Bæsternes blev ikke næst til dem at siges: Eger, Bøgen
Birken osv, men kunde glæde sig ved den hele Skov.